

2007

Випуск 24

ЕКОНОМІКА

Серія

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Редакційна колегія:

Мішова Василь Петрович - доктор економічних наук, професор, чл.-кор. НАН України, завідувач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету (головний редактор)

Пітолиць Михайло Іванович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Жгородського національного університету (заступник головного редактора)

Надь Наталія Миротлавівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету (відповідальний секретар)

Слава Світлана Степанівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Бойко Микола Миколайович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Лендєв Михайло Андрійович - доктор економічних наук, член-кореспондент Української академії аграрних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Жгородського національного університету

Рущак Михайло Юрійович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Жгородського національного університету

Даньків Йосип Якимович - кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту Жгородського національного університету

Лечина Йосип Йосипович - кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів Жгородського національного університету

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор О.К. Алмашиєв
Доктор економічних наук, професор В.І. Ярема

Адреса редакції:

88000, м. Жгород, пл. Народна, 3,
Економічний факультет Жгородського національного університету.
Тел./факс: (097100) 3 22 67, 61 02 17

Видається з 1994 року.

Видоптво про державну реєстрацію серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 року.

Замовлено додатком до останньої президії ВАК України від 9 лютого 2000 р., №2-02/2 і екстичено до переліку №4 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Замовлено вченою радою Жгородського національного університету, протокол №11 від 20.12.2007 р.

ІБ81Ч: 0869-0782

© Жгородський національний університет, 2007

ЗМІСТ

Розділ I РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ . . 6

Методологічні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості
Муниципальних утворень з позиції їх конкурентних переваг 6
Панухник О.В.

Проблеми теорії і практики розвитку міста як соціально-економічної системи та ядра
інтеграції населених пунктів 12
Молнар О.С., Марченко І.О., Васьківський Ф.А.

Оцінка назвеного туристично-рекреаційного потенціалу рекреаційних зон Закарпаття . . 17
Газда Л.М., Газда М.В., Дяченко І.Б.

Порівняльна характеристика та використання земельних ресурсів адміністративних
областей регіону Карпат України 25
Газда М.В.

Перспективні напрями розвитку харчової промисловості Закарпаття 31
Слава С.С., Бондаренко В.М.

Аналіз структурних пропорцій економіки Закарпаття 37
Патт В.В.

Теоретико-методичні підходи до структуризації економіки регіональних суспільних
систем в контексті загальнодержавних інтересів 46
Лаєренок Є.С.

Методика прогнозування розвитку галузей соціальної інфраструктури села 50
Ковач Т.Ю.

Міграція робочої сили та шкідливі її регулювання 56
Лубані Г.Г.

Сучасні проблеми прогнозування регіонального розвитку 51
Марзіма М.В.

Соціальні ресурси прикордонних територій Закарпатської області та ефективність їх
використання 65
Латакунець М.Ю.

Методичні підходи до оцінки потенціалу вищої освіти: регіональний аспект 70
Чубар О.Г., Лезега Н.Е., Стойка В.С.

Банківська система регіону та її вплив на підприємницьку активність суб'єктів
господарування 76
Надь Н.М.

Аналіз інвестиційно-інноваційного стану в агропромисловому комплексі Закарпаття 85

Розділ 4 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА179

Аутсорсинг як спосіб формування коопераційних зв'язків між підприємствами176
Савчукова М.С.

Шинкарь В.А., Малик Л.П.
 Перспективи інтеграції України до ЄС179

Turcsanyi K.
 Einige Fragen der Qualitätssicherung in der Bildung, insbesondere im Unterricht von
 Lehrtätchen im Hochschulwesen183

Станков О.С.
 Стан та перспективи двостороннього економічного співробітництва між Україною та
 Туреччиною186

Ерфан Г.Р., Ерфан Є.А., Бойко М.Ю.
 Роль та значення сільських підприємств у розвитку економіки України191

Рожко С.М.
 Співробітництво Закарпатської області з регіонами прикордонних держав198

Подєра А.С.
 Теоретичні підходи до оцінки конкурентоспроможності міжнародних регіонів
 країни205

Тхір І.В.
 Міжнародна фрагментація виробництва Франції209

П'ясецька-Устич С.В.
 Вплив східного розширення Європейського Союзу на сільську аграрну політику ЄС
 (значення для України)213

Розділ 5 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АУДИТ221

Данканич Т.П.
 Розрахунок бази оподаткування при поставці послуг визного туризму тур оператором:
 проблеми та шляхи вирішення221

Хумишеч М.В.
 Концепція формування амортизаційної політики в умовах ринкової економіки227

Поневич Л.В.
 Облік формування фінансових результатів234

Руси Н.П., Даньків І.Я.
 Особливості організації бухгалтерського обліку і аудиту операцій з векселями у мовях
 економічної трансформації241

SUMMARY247

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ВЕКСЕЛЯМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Русин Н.П.
Даньків Й.М.

У статті розкриті проблеми організації бухгалтерського обліку та аудиту операцій з векселями, зокрема, питання організації документального оформлення операцій з простом та переказним векселем: оформлення договору поставки, акту притягання-передачі векселя, довіреностей на одержання цінності, реєстру вдатих векселів, акту пред'явлення векселя до акцепту та ін. В статті також запропоновано введіння додаткових субрахунків 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками», 952 «Інші фінансові витрати» та 732 «Відсотки одержані». У статті значна увага приділена розкриттю особливостей аудиту операцій з векселями, зокрема, визначенню основних напрямків їх аудиту, об'єктів їх аудиторської перевірки, організації потагового проведення аудиту вексельних операцій тощо.

Ключові слова: облік, аудит, вексель, векселедержатель, векселепримоксник, індокамент, акцепт, документообіг векселів, емітент, реєстр векселів.

ВСТУП

Застосування вексельного обліку цілком златне рішенняно протиістотки несвоечасности поіашення векселів і сплати відіотків за ними. За допомогою векселів оформляються економічні відносини, що виникають між учасниками господарського життя у сфері лівого або в процесі залучення ними грошових коштів. Будучи найбільшим розрахунковим засобом, вексель виконає функції лівого, забезпечує ліквідність кредиту і належну взаємозоджену історичну платіжність.

В сучасних умовах кризи неплатежів в Україні вексель може допомогти швидко зменшити порівнянні певних видів продукції та виробити проблемні форми стабільних ринкових ризиків. Ступінь ризику, якому піддається вексель, отримавши вексель за виконану поставку, є найменшим порівняно з усіма іншими формами розрахунків. Характер вексельних операцій дає змогу кредиторам визначити достатність кредитоздатності боржника і країни, в якій він знаходиться, а величину відсоткової суми ставити у залежності від умов передбачення векселя в обліку. Внаслідок цього вексель як строкове письмове оформлене боргове зобов'язання здатний ефективно працювати як засіб повернення кредитованих сум. Оформлення вексельних операцій здійснюється шляхом запису в спеціальній книжці векселями спонукає боржника повернення грошей на підприємствах, залучення банків до здійснення вексельних операцій питання організації бухгалтерського обліку і аудиту операцій з векселями є розкриті Метою даного дослідження є розкриття особливостей організації обліку і аудиту операцій з векселями. Оскільки в умовах все ширшого використання векселів на підприємствах, залучення банків до здійснення вексельних операцій питання організації бухгалтерського обліку і аудиту операцій з векселями є надзвичайно актуальними.

Метою даного дослідження є розкриття особливостей організації обліку і аудиту операцій з векселями. Оскільки в умовах все ширшого використання векселів на підприємствах, залучення банків до здійснення вексельних операцій питання організації бухгалтерського обліку і аудиту операцій з векселями є надзвичайно актуальними.

В останній час багато вчених-економістів приділяють належну увагу бухгалтерському обліку операцій з векселями. Слід відмітити наукові статті Н.Алпатової та Н.Єрмакова "Бухгалтерський та податковий облік вексельних операцій", М.Кулакова "Прогнозний вексель: тонкощі обліку", А. Харитоненко "Документальне оформлення вексельних операцій", О.Акіменко "Випуск векселів: на що потрібно звертати увагу" та ін. Питання аудиту операцій з векселями в науковій літературі майже не висвітлюються. Це менше приділяється увага питанням організації обліку і аудиту операцій з векселями.

Ціком виконати зобов'язання, щоб своєчасно і таким їх господарський кругообіг, щоб своєчасно і використовувати кредитовані ресурси, забезпечувати стимулює боржника якомога ефективніше джерела повернення оборотних коштів. Вексель виробляти, чи хочібно використовувати інші об'єкти, брати чи не брати кредит, та виявлено ставитися до боргових зобов'язань, краще

Юлія Павліна, ст. викладач кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету.
Микола Якимович, зав. кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету, професор.

У статті розкрито також особливості організації документального оформлення операцій з векселями, звернено увагу на організацію потагного проведення аудиту вексельних операцій.

Методологічною основою для написання статті послужили: Уніфікований закон про переказні та прості векселі (Додаток I до Женевської Конвенції 1930 р. від 07.06.30 р. №38); Закон України "Про облік векселів в Україні" від 05.04.2001 р. №2374-III; Закон України "Про ціни папери і фондову біржу" від 18.06.1991 року; № 1201-III; Постанова Верховної Ради України "Про застосування векселів в господарському обороті України" від 17.06.1992 р. № 2470 - XII; Лист Міністерства фінансів України "Про бухгалтерський облік вексельного облігу" від 12.08.1992 р.; № 18-4116 (з наступними змінами і поповненнями); Лист Національного банку України "Про порядок здійснення банками операцій з векселями" від 25.02.1993 р. №22001/85 (з наступними змінами і поповненнями); Лист Державної податкової адміністрації України (надає скорочено - ДПАУ) "Щодо оподаткування операцій з податку векселів" від 02.03.2005 р. № 1799/6/15-1116; Лист ДПАУ "Про порядок відображення в податковому обліку операцій з торгівлі векселями, отриманими за приданий товар" від 14.05.2005 р. №9265/7/15-1117; Лист Національного банку України "Про окремі операції з векселями" від 02.07.2002 р. № 25-118/920-4084 та ін.

У процесі наукового дослідження застосовувались методи логіки, аналізу та синтезу, були використані абстрактно-логічні прийоми, метод моделювання та ін.

Стаття складається зі вступу, двох розділів, висновків. У першому розділі розкрито питання організації бухгалтерського обліку операцій з векселями. Другий розділ розкриває питання особливостей організації аудиту вексельних операцій.

І ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ВЕКСЕЛЯМИ

Згідно ст.3 Закону України "Про ціни папери і фондову біржу" вексель - це цінний папір, держатель якого має право у встановлений термін вимагати від платника за векселем позначену в ньому суму грошей.

Перш ніж впливати вексель (простий або переказний), емітент що-небудь купує: товари, роботи, послуги. Причому поставка товарів (надає послуг, виконання робіт) на момент емісії векселя вже повинна відбутися. Локупец у потагненні боргу за поставку товарів (робіт, послуг) надає векселю будь-які дії з векселями, що призводять до виникнення, зміни або припинення зобов'язань підприємства, необхідних документально оформити.

Під час організації документального оформлення векселів слід звернути увагу на оформлення найважливіших документів. Згідно зі ст.4 Закону України "Про облік векселів в Україні" від 05.04.01р. №2374-III підставою для виникнення зобов'язань з видачі векселів слугує договір, який укладається в письмовій формі. Ці правила діють в

інтересах самих учасників розрахунків. А вже якщо, наприклад, у договорі купівлі-продажу товару не було зазначено, що в розрахунок за нього передається вексель, а буде лише встановлено зобов'язання оплатити товар, то продавець товару, який отримав вексель за таким договором, зможе лише отримати від покупця вартість товару: уперше - за договором купівлі-продажу, а вдруге - за векселем як безумовним грошовим зобов'язанням.

Під час організації оформлення договору поставки необхідно звернути увагу, що розрахунок за продукцією здійснюється у вексельній формі розрахунків шляхом видачі покупцем поставальнику простих векселів на загальну номінальну суму, що дорівнює загальній сумі договору.

Векселі повинні бути оформлені в порядку, визначеному чинним законодавством, і відповіdatи формі, встановленій на момент їх видачі. У договорі необхідно описати всі реквізити векселів і насамперед - строк оплати. Якщо договір не містить опису векселя, а вказує лише формулювання: "розрахунок провадиться у вексельній формі, то в прямому випадку зобов'язання боржника будуть виконані належним чином, навіть якщо він видасть вексель строком платежу "1 березня 2020 року". Якщо кредитор відмовиться підписати акт приймання - передачі векселів, то боржник має право згідно ст.537 Цивільного кодексу України внести цей вексель у депозит державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса і його зобов'язання в даному випадку буде вважатися належним чином виконаним. Якщо умова про вексельну форму розрахунків у договорі на поставку не внесена, то це можна податково організувати, підписавши податкову угоду до договору. В такій податковій угоді є необхідність в тому випадку, якщо спочатку сторони домовляються про проведення безотвіркової оплати за відвантажену продукцію, виконані роботи, а потім вирішують провести розрахунок у вексельній формі. У договорі поставки необхідно також відмітити, що видача векселів здійснюється не пізніше, ніж через 10 днів після здійснення поставки продукції.

Факт фізичної передачі (держання) векселів повинен бути відображений в Акті приймання - передачі векселів. Враховуючи, що форму Акта жодним нормативним документом не визначено, підприємство може встановлювати податкові реквізити. Так як законодавством не затверджена форма акта приймання-передачі векселів, то підприємства можуть самостійно розробити свої форми. Однак доцільно було розробити хоча б типові форми цього документу.

Дуже важливим документом є, на мою думку, довіреність на одержання векселів, хоча підприємства при роботі з векселями по формі документування майже не використовують. На це абсолютна справа вказує Міністерство фінансів України в листі від 26.02.01 р. №061-307/13-207. Згідно зі ст.5 Закону про облік векселів від імені юридичних осіб векселі повинні власноручно підписувати керівник і головний бухгалтер. Щоб

уповноважити кого-небудь (за винятком названих перших осіб підприємства) на підписання векселів, виписати довіреність на підписання векселів, уповноважений на це особі. Це дуже потрібний документ, аже трапляється випадки, коли підприємство відкривається від випадків ним і підприємств інших особами (комерційними директорами, заступниками головного бухгалтера і т.д.) векселів, посилюючись на те, що вексель підписаний не уповноваженою особою. В цьому випадку вексель не втратив своєї сили. Однак згідно ст.8 Уніфікованого закону про прості і переказні векселі зобов'язаним за ним векселем стає вже не підприємство, а фізична особа, яка підписала вексель. Стягнути суму за векселем (особливо якщо вона велика) з фізичної особи фактично неможливо. Тому документування в роботі з векселями має бути організовано таким чином, щоб разом із векселем можна було одержати і довіреність, на підставі якої він був підписаний.

Необхідність ведення реєстру випадних векселів зумовлена вимогами ст.10 Закону про обіг векселів. Порядком ведення цього реєстру і його форми затверджені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі скорочено - ІКІФР) від 03.07.03 р. № 296. Організація документального ведення даного реєстру стосується лише векселедавця (як простого, так і переказного векселя). Даний документ розроблено, аби забезпечити належний облік випадних векселедавцем векселів, тобто він не передає обліку всіх операцій, пов'язаних із подальшим обігом і облігом.

Для організації відображення заборгованості підприємства за випадним векселем в тирані рахунків передбачено два рахунки: 51 "Довгострокові векселі видані" і 62 "Короткострокові векселі видані". На рахунках 51 "Довгострокові векселі видані" і 62 "Короткострокові векселі видані" обліковується номінальна вартість випадних підприємством векселів, яка (за кожним окремим векселем) залишається незмінною протягом усього періоду з дати виписи векселів до дати, коли векселедавець починає погашати їх.

Витрачаючи векселі і передавши його продавець за актом приймання-передачі, покупець в бухгалтерському обліку повинен закрити заборгованість щодо отриманих товарів і формувати вексельну заборгованість за кредитом рахунку 621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті". Звичайно, можливе застосування і рахунку 511 "Довгострокові векселі, видані в національній валюті". Організація документального оформлення переказного векселя полягає у акценті переказного векселя. Акцентувати переказний вексель потрібно, щоб боржником за ним стало підприємство-платник, оскільки у переказному векселі, на відміну від простого, векселедавець і платник - різні особи. До моменту акценту боржником за таким векселем буде підприємство-векселедавець. Акцент оформляють на підставі Акта пред'явлення векселя до акценту. Він полягає у проставленні підписи підприємства-

платника на лицьовому боці векселя. Організація документального оформлення розпочинається з укладання договору в письмовій формі між векселедавцем і платником. В договорі передбачено можливість вчинення акценту векселя як розрахунку за зобов'язаннями підприємства-платника перед підприємством-векселедавцем. Це може бути будь-який відплатний договір, у тому числі договір купівлі-продажу, постачання, підлягу, зберігання тощо. Після вчинення акценту платник за векселем повинен направити векселедавцю повідомлення про вчинення акценту, в якому перелічуються пред'явлені до акценту та акцептовані платником векселі, які виписав на нього векселедавець. Якщо векселедавець видав неакцептований вексель, то пропудують одержання акценту доведеться зайнятися держателем векселя або його представником. Для цього між векселедержателем і акцептантом складають Акт пред'явлення векселя до акценту.

Кредитор, надаючи відстрочення платіжці за поставлену продукцію (виконані роботи, надані послуги), може зажадати податкової виписки йому відсотків за користування комерційним кредитом. У такому разі, крім номінальної вартості, зобов'язання векселедавця також включатимуть зобов'язання зі сплати відсотків.

Відповідно до ст.5 Уніфікованого закону про переказні і прості векселі, нараховування відсотків може бути обумовлене тільки у векселях терміном платіжці після пред'явлення або в певний термін від пред'явлення. У векселях з іншими термінами вважатиметься несплаченою.

Однак заборона включати відсотки до векселів терміном платіжці на певний день або у певний термін з дати складання не означає, що продавець товарів (робіт, послуг), заборгований перед яким оформляється векселем, не має права вимагати плати за користування комерційним кредитом. У цьому разі суму відсотків, розраховану виходячи з узагодженої сторони відсоткової ставки і встановленого терміну облігу, доцільно включати до номінальної вартості векселя. Сума нарахованих у момент оформлення векселя відсотків за користування комерційним кредитом збільшує вартість приданих товарів.

Планом рахунків бухгалтерського обліку не передбачено спеціального рахунку для відображення заборгованості за відсотками, нарахованими за вексельними зобов'язаннями. Тому нараховані за векселем відсотки доцільно відображати на рахунок 68 "Розрахунки за іншими операціями", а саме на субрахунок 684 "Розрахунки за нарахованими відсотками". Заборгованість за відсотками, нарахованими на суму вексельних зобов'язань підприємства, у бухгалтерському обліку нараховують щомісяці.

У разі інкасаменту векселя слід мати на увазі, що всі особи, які поставили на ньому свої підписи, стануть солідарно зобов'язаними. Тому при організації обліку інкасованих векселів їх доцільно враховувати поза балансом на рахунок 042

напрямами діяльності підприємства. Планування аудиторських дій можливе лише за умови попереднього аналітичного огляду і опису здійснених банківських операцій.

Розпочинати аудит необхідно з вивчення документу, що підтверджує облікову політику в частині бухгалтерського обліку векселів, і оцінювання надійності та достовірності отриманої інформації про векселі і банківські операції. Одночасно оцінюється обсяг таких операцій і обслуговуючий їх документобіг.

Організація аудиту банківських операцій повинна передбачати поетапне його здійснення. На першому етапі необхідно здійснити перевірку затрат, пов'язаних з виготовленням або придбанням банківських векселів, збереженням та обліком банківських векселів, списанням затрат. На другому етапі здійснюється організація аудиту визначення затрат за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами, що забезпечена оформленням векселів, на третьому - розрахунками з поставляльниками, які придбали та іншими кредиторами, яка забезпечена виданням векселів. На четвертому етапі здійснюється організація аудиту позик, одержаних банками у комерційних банках під заставу векселів, а також ведення операційного контролю платежів за одержаними і виданими векселями, організація перевірки суми затратів банків, організації за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи і надані послуги, які забезпечені одержаними векселями та суми затратів банків, організації за розрахунками з поставляльниками, організації за розрахунками з покупцями, замовниками та іншими дебіторами за відвантажену продукцію (товари), виконані роботи і надані послуги, які забезпечені одержаними векселями та суми затратів банків, організації за розрахунками з поставляльниками та інших кредиторів тощо.

На підставі аналітичного огляду складається план аудиторської перевірки векселів та операцій з ними, який містить: напрямки перевірки, методи перевірки з кожного напрямку; ориєнтований час перевірки, строки і форму згаданих матеріалів, прізвища виконавців.

Робочий план повинен включати опис напрямків аудиторської перевірки, необхідних для вирішення поставлених завдань, що витікають із перелічного аналітичного огляду. До напрямків аудиторської перевірки банківських операцій поцілочно віднести:

1) потримання законодавства про простий і переказний векселі, виявлення порушень форм при отриманні і видачі векселів, здійснення індосаменту та інших операцій з векселями, представлення векселів до оплати, акцепту, протесту і утримання боргу за векселем;

2) повнота і правильність записів операцій за векселями на рахунках, виявлення помилок і неповних записів, приховання векселів від обліку;

3) організація банківських операцій всередині підприємства, стан внутрішнього контролю і своєчасність виправлення помилок у оформленні та бухгалтерському обліку векселів;

"Непередбачені зобов'язання", оскільки необхідність та ймовірність участі в погашенні вексельного боргу на момент його індосування невідомі. Крім того, будуть ситуації, коли під час індосаменту кредитор прийме векселі не за номіналом, а з дисконтом (нижче за номінал) або з премією (вище за номінал). У таких випадках різницю між номіналом векселя та вартістю, за якою він передається, поцілочно відобразити у складі фінансових витрат або доходів.

Отже:

- дисконт за векселем поцілочно відобразити на рахунок 952 "Інші фінансові витрати";

- премію - на рахунок 732 "Відсотки одержані".

Організація правильного пред'явлення векселів до платежу передбачає виконання деяких умов. Нагачне пред'явлення векселів за уніфікованим законом полягає у пред'явленні оригіналу векселя особою (ст.ст. 38, 39) уповноваженою особю векселедержателя, потриманні строку платежу (ст.38) і місці платежу. Факт пред'явлення векселів найкраще зафіксувати у Акті пред'явлення векселів до платежу. Після скінчення акту пред'явлення векселів до платежу й одержання платежу за векселем векселедавець на підставі Акта приймання-передачі передає векселі векселедавцю (платнику за переказним векселем). Чинне законодавство не зобов'язує передавати оригінал векселів векселедавцю (платнику) до його оплати. Для векселедержателя поцілунком є залучення внаслідок банку, який кваліфіковано організує одержання від векселедавця (платника) платежу за векселем. Для цього згідно з банківською організацією векселедавець повинен виконати наступні умови:

1) Для організації бухгалтерського обліку вартості викупленого векселя застосовується національний валютний курс, одержаний в національній валюті, по дедету якого відображається викуп, а його погашення - за дедетом субрахунок 621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті".

У податковому обліку передбачення грошей на сплату вексельної зборгованості не показується. Тому векселедавцю необхідно закрити зборгованість за векселем, оформивши провідку на номінальну суму за дедетом субрахунок 621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті" і кредитом субрахунок 311 "Поточні рахунки в національній валюті", звичайно ж, задрати погашення векселя у його держателя.

На підприємстві, де слово "векселі" стало повсякденним, доцільно розробити внутрішній стандарт (локальний нормативний акт) з оформлення зборгованостей підприємства векселями, де необхідно докласти виснажливі зусилля, щоб документувати при роботі з векселями.

2 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ВЕКСЕЛЯМИ

Організація аудиту базується на основі планування аудиторської перевірки за конкретними

- 4) перевірка правдивості розрахунку і обліку відсотків за векселями, їх записи за витратними і доходними рахунками;
- 5) правдивість обліку векселів отриманих і акцептованих, наявність покриття за акцептованими векселями, випадки акцепту окремих векселів без покриття і наслідки таких операцій, випадки відмови від векселів і акцептованих;
- 6) випадки оплати готівковими грошима (не через банківські відділення) за векселями, причини і наслідки таких операцій;
- 7) перевірка авалів, виданих за векселями; правдивість оформлення і обліку, причини і наслідки; 8) Оцінка необхідності і ефективності операцій з інкасування і домініційні векселів, випадки втрати векселів під час їх пересилання, наслідки і заходи, спрямовані на збереження документів, що пересилається;
- 9) перевірка стану аналітичного обліку векселів виданих і отриманих, наявності респективів векселів, що зберігаються в касі, врахованих на загальносвоє рахунках;
- 10) оцінка знання персоналом вексельного права і методики бухгалтерського обліку векселів, вміння застосовувати свої знання на практиці.
- На першому етапі організації аудиту операції з векселями доцільно здійснити перевірку додержання умов зберігання вексельних банків на підприємстві. Векселі отримані зберігаються в касі підприємства, куди вони заносяться на основі респективів, що поступили за визначений період. Аудитор повинен перевірити наявність векселів в касі, звірити їх за номерами, датами отримання і вексельними сумами з респектом: У процесі звірки визначається:
- повнота здачі векселів отриманих в касу, відповідність їх фактичним записам в респектах, строки затримки векселів у виконавців до їх здачі в касу;
 - вилучення з каси векселів опіачених, індошованих, переланих під заставу, правдивість відображення цих операцій в бухгалтерському обліку і в касових респектах.
- Контроль змісту і оформлення векселів доцільно проводити шляхом аналізу окремих документів за формою і змістом Особливо увагу слід звернути на векселі, видані на великі суми. Аудитор повинен знати, що витрати на придбання вексельних банків, так само як і на сплату держмита, відносять до складу валових на підставі п. 5.2.1 і п. 5.2.5 Закону про придбток. Кулькова частина банків без ПДВ (для платників цього податку) бере участь у перерахунку балансової вартості за п. 5.9 Закону про придбток. Причому збільшують її в періоді їх отримування, а зменшують, коли списують з балансу. Факт видачі векселів підприємство повинно зафіксувати в респекті, форма і порядок якого затверджені рішенням ДКІФФ від 03.07.03 р. № 296. Доцільним є також здійснення аудиторської перевірки правдивості заповнення вексельних банків. Векселі, що не відповідає встановленій формі, або в якому неправильно зазначений (а то й зовсім відсутній) хоча б один із обов'язкових реквізитів, не має

вексельної сили. Це підтверджено ст. 9 Цивільного кодексу (ЦКУ) України. Такий неповноцінний вексель, не будучи цінним папером, не може брати участь у вексельному обліку.

Документовобіт, на мою думку, необхідно опіачити не тільки з технічної і правової точки зору. Необхідно вибірково перевірити складання векселів, порушення в формі і реквізитах окремих векселів. Діти необхідно опіачити наслідки таких порушень. Не менш важливо опіачити стуркутуру документовобіту: хто і де випикує векселі, хто затверджує умови, на яких він виписаний, хто санкціонує видачу комерційного кредиту і т.д.

Доцільність організації аудиторської перевірки повинна бути направлена на правдивість оформлення договорів поставок, податкових угод до цих договорів, на правдивість оформлення акту придбання-передачі векселів, акту пред'явлення векселів до акцепту, акту пред'явлення векселів до платіжних документів. Векселі, отримані підприємством від час розрахунків за відвантажені товари, повинні перевірятися на основі записів за рахунком № 34 "Короткострокові векселі одержані" та його субрахунками з метою підтвердження їх достовірності і правдивості, а також за рахунком № 162 "Довгострокові векселі одержані". Векселі, видані підприємством за розрахунками з поставачальниками і підприємцями на основі записів за рахунками 62 "Короткострокові векселі видані", 51 "Довгострокові векселі видані" та їх субрахунками з метою підтвердження достовірності.

Організацію аудиту доцільно спрямувати на перевірку обліку виданих та отриманих короткострокових векселів, виданих довгострокових векселів в Журналі з та Відомостях аналітичного обліку 3.1 - 3.6. У Журналі з повинні відображатися обороти за кредитом рахунків 162 "Довгострокові одержані", 34 "Короткострокові векселі одержані", 51 "Довгострокові векселі видані", 62 "Короткострокові векселі одержані". Записи у цьому

1. Закон України "Про облік векселів в Україні" від 05.04.2001 року, № 2374 - III.
2. Закон України "Про ціни паперів і фондову біржу" від 18.06.1991 року, № 1201 - XII (з наступними змінами та доповненнями).
3. Акименко О. Високоемо вексель: на що потрібно звертати увагу // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.
4. Ашлатова Н. Єрмакова Н. Бухгалтерський і податковий облік вексельних операцій // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.
5. Василенко А. Безоборотний індокамент, або як зняти з себе тягар відповідальності // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.
6. Василенко А. Закінчення строку позовної давності за векселем: правові наслідки та облік // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.
7. Вядло І. Податковий та бухгалтерський облік векселів // Бухгалтерія - 2004 - № 67.
8. Губна І. "Вексельний" бухгалтерський облік // Бухгалтерія - 2001 - № 43, 46, 48, 49.
9. Демівський А. Вексельна справа К: Либідь, 2003. - 336 с.
10. Кулякова М. Процентний вексель: тонкощі обліку // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.
11. Машок В. Вексель в Україні. - К, 1977.
12. Мороз Ю. Вексельное дело К: Наукова думка, 1996.
13. Педь І. Облік векселів за номінального вартістю, облік виплати відсотків за векселем, поташення векселів // Дібет-Кредит - 2003 - № 8.
14. Хілінський Ю. Вексельні написи: види та правила їх учинення // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Закон України "Про облік векселів в Україні" від 05.04.2001 року, № 2374 - III.

Закон України "Про ціни паперів і фондову біржу" від 18.06.1991 року, № 1201 - XII (з наступними змінами та доповненнями).

Акименко О. Високоемо вексель: на що потрібно звертати увагу // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Ашлатова Н. Єрмакова Н. Бухгалтерський і податковий облік вексельних операцій // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Василенко А. Безоборотний індокамент, або як зняти з себе тягар відповідальності // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Василенко А. Закінчення строку позовної давності за векселем: правові наслідки та облік // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Вядло І. Податковий та бухгалтерський облік векселів // Бухгалтерія - 2004 - № 67.

Губна І. "Вексельний" бухгалтерський облік // Бухгалтерія - 2001 - № 43, 46, 48, 49.

Демівський А. Вексельна справа К: Либідь, 2003. - 336 с.

Кулякова М. Процентний вексель: тонкощі обліку // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Машок В. Вексель в Україні. - К, 1977.

Мороз Ю. Вексельное дело К: Наукова думка, 1996.

Педь І. Облік векселів за номінального вартістю, облік виплати відсотків за векселем, поташення векселів // Дібет-Кредит - 2003 - № 8.

Хілінський Ю. Вексельні написи: види та правила їх учинення // Все про бухгалтерський облік - 2006 - № 16.

Стаття 196 вітчизняного Цивільного кодексу України містить норму, котра якнайкраще визначає формально-документальну природу векселя: вексель - це документ, що не містить обов'язкових реквізитів цінних паперів та не відповідає формі, установленій для цінних паперів, не є цінним папером. Для векселя не важливо має надзвичайне значення: належна форма та необхідні реквізити загалом і становлять його сутність, адже вексель є право ґрунтується на принципі "чого немає у векселі, того не існує". І якщо у векселі немає чогось важливого, без чого ніяк не обійтись у процесі його подальшого обліку та поташення, він просто не має вексельної сили.

Процедура випуску векселів дуже проста і полягає лише в заповненні реквізитів вексельного бланка, раніше приданого в комерційному банку. Однак така простота - лише уявна. Будь-який вступ від вказівок Уніфікованого закону, а також Закону про облік векселів при заповненні вексельного бланка може призвести до визнання векселя недійсним. І перш ніж розпочати його оформлення, підприємство-векселедавець мусить пересвідчитися, що видача такого векселя не порушує вимог законодавства про:

ВИСНОВКИ

Журнали повинні здійснюватися на підставі підсумкових даних Відомостей 3.1 - 3.6. У разі потреби повинна проводитися інвентаризація векселів у місцях їх зберігання (на підприємстві або в банку). Результати інвентаризації повинні визнаватися порівнянням фактичних даних з описами, що ведуться в бухгалтерії.

Метою аудиторської перевірки є виявлення і аналіз загальної ефективності операцій з векселями. Спочатку необхідно оцінити загальний оборот з векселів, залишки вексельних сум для включення в показники балансу. Корисним, на мою думку, було б проведення порівняльного аналізу вексельних операцій відносно минулого року, або за ряд років, з виявленням динаміки окремих показників.

Збірник наукових праць

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія Економіка

ВИПУСК 24

2007

Редактор випуску: Василь МИКЛОВІД

*Відповідальні за випуск: Василь МИКЛОВІД
Наталія НАДЬ*

Коректор: Зоряна ПАВЛОВИЧ-ЛІНЬО

Верстка: Наталія НАДЬ

*Оригінал-макет
Виготовлено на економічному факультеті УжНУ*

*Замовлення № 172. Формат 60x84/8. Умов. друк. арк 27,4.
Тираж 100 примірників.*

*Видавництво УжНУ «Горизонт», м. Ужгород, вул. Капітуляна, 18. Тел.: 3-32-48.
Свідчення про внесення до державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції - Свідоцтво №32*